رابطه اعتیاد به اینترنت و جهت‌گیری مذهبی با اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان با توجه به جنسیت

آرش شهبازیان خونیق[۱]، زبیر صمیمی[۲] ، ابوالفضل فرید [۳]

تاریخ دریافت: ۹۵/۵/۶ پذیرش نهایی: ۹۶/۳/۱۳

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه اعتیاد به اینترنت و جهت‌گیری مذهبی با اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان با توجه به جنسیت انجام شد. روش پژوهش توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری شامل تمامی دانشجویان خوابگاهی مشغول به تحصیل دانشگاه شهید مدنی آذربایجان در سال تحصیلی ۹۵-۹۴ بودند که بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۲۰۰ نفر از آن‌ها با روش نمونه‌گیری خوشه ای انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه‌های اعتیاد به اینترنت یانگ (۱۹۸۸)، جهت‌گیری مذهبی آلپورت (۱۹۵۰) و اهمال‌کاری سولمون و راثبلوم (۱۹۸۹) استفاده گردید. داده‌ها با استفاده از آزمون‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفتند. یافته‌ها نشان داد بین تمامی مؤلفه‌های اهمال‌کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت معنادار وجود داشت ($p<۰/۰۵$). همچنین از میان مؤلفه‌های جهت‌گیری مذهبی، جهت‌گیری مذهبی درونی با تمامی مؤلفه‌های اهمال‌کاری تحصیلی رابطه منفی معنادار داشت ($p<۰/۰۵$). نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نیز نشان داد که اعتیاد به اینترنت و جهت‌گیری مذهبی درونی می‌توانند اهمال‌کاری تحصیلی را پیش‌بینی کنند و تقریباً بخش متوسطی از واریانس نمرات اهمال‌کاری تحصیلی بر اساس اعتیاد به اینترنت و جهت‌گیری مذهبی درونی تبیین می‌شود. با توجه به نتایج به‌دست‌آمده می‌توان گفت اعتیاد به اینترنت و جهت‌گیری مذهبی از عوامل مهمی هستند که می‌توانند در اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان نقش داشته باشند. به والدین و کلیه برنامه‌ریزان تعلیم تربیت توصیه می‌شود که با آموزش‌های مناسب، استفاده مفید از اینترنت و افزایش جهت‌گیری مذهبی درونی را به دانش‌آموزان و دانشجویان آموزش دهند.

واژگان کلیدی: اهمال‌کاری تحصیلی، اعتیاد به اینترنت، جهت‌گیری مذهبی، جنسیت

[۱].کارشناسی ارشد، روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران (نویسنده مسئول)
arashshahbaziyan@yahoo.com
[۲]. دانشجوی دکتری، روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران
[۳]. استادیار، روان‌شناسی تربیتی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.erj.3.33.13]

مقدمه

موفقیت و پیشرفت تحصیلی برای دانشجویان دانشگاه از اهمیت بالایی برخوردار است. چون هدف کسب مدرک در این مقطع دستیابی به شغل و وارد شدن به یک حرفه است. گاهی مشاهده می‌شود که دانشجویان توانایی انجام تکالیف و پروژه‌ها را در خود نمی‌بینند یا به دلایل گوناگون، انجام پروژه‌ها و تکالیف را به تعویق می‌اندازند و دچار اهمال‌کاری می‌شوند. اهمال‌کاری[۱]، تمایل به تعلل در شروع و انجام کارهای مهم و به تعویق انداختن عمدی انجام یک عمل با علم به پیامدهای منفی آن است (کلینگسیک[۲]، ۲۰۱۳). اهمال‌کاری تحصیلی، متداول‌ترین نوع اهمال‌کاری در بین دانشجویان است و یکی از بحث‌های مهمی است که در سال‌های اخیر موردتوجه بسیاری از پژوهشگران قرار گرفته است (مولن[۳]، ۲۰۱۴). از اهمال‌کاری تحصیلی به‌عنوان یک عادت بدرفتاری یادشده است که بسیاری از دانشجویان در عملکرد تحصیلی با آن مواجهه هستند (زو[۴] و همکاران، ۲۰۱۶). این نوع اهمال‌کاری در آماده‌سازی شخص برای امتحان، انجام تکالیف و حضور در جلسات و انجام تکالیف مشخص می‌شود (تاینگتینگ[۵]، ۲۰۱۵). اهمال‌کاری ازجمله مسائل خیلی رایج میان دانشجویان می‌باشد طوری که تحقیقات شیوع اهمال‌کاری تحصیلی مشکل‌آفرین میان دانش آموزان را حداقل ۷۰ تا ۹۰ درصد تخمین زدند و اهمال‌کاری حاد را ۲۳ تا ۳۰ درصد میان دانش آموزان تخمین زده‌اند (اردنیک[۶]، ۲۰۰۹).

دانشجویانی که اهمال‌کاری تحصیلی دارند، آمادگی برای امتحان را به شب پایانی موکول می‌کنند و در نتیجه در زمان امتحان اضطراب شدیدی را تجربه می‌کنند. اهمال‌کاری با درجات بالایی از اضطراب و افسردگی در دانشجویان همراه است و بر عزت‌نفس آن‌ها تأثیر می‌گذارد (استیل و کلینگسینک[۷]، ۲۰۱۶). کرمی (۱۳۸۸) در پژوهش که بر روی دانشجویان ایرانی انجام داد، نشان داد که ۰/۶۱ درصد از آن‌ها تمایل بالایی به اهمال‌کاری داشتند و این اهمال‌کاری رابطه معناداری با اضطراب و افسردگی دارد. به‌طورکلی پژوهش‌های انجام‌شده در این زمینه نشان می‌دهند که افراد اهمال‌کار، انگیزه موفقیت کمتری دارند (هاول و واتسون[۸]، ۲۰۰۷؛ بالکیس[۹]، ۲۰۱۳).

---

[1]. Procrastination
[2] .Klingsieck
[3] .Mullen
[4] .Zhu
[5].Tingting
[6] .Erdinç
[7] .Steel & Klingsieck
[8] .Howell & Watson
[9] .Balkis

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.erj.3.33.13]

علاوه بر این، تحقیقات رابطه معناداری بین اهمال‌کاری تحصیلی با موفقیت تحصیلی نشان داده‌اند؛ به این معنی که دانش‌آموزان اهمال‌کار از موفقیت تحصیلی کمتری نسبت به دانش‌آموزانی که اهمال‌کاری تحصیلی کمتری دارند، برخوردارند (واسکل[1] و همکاران، ۲۰۱۴؛ کیم و سیو[2]، ۲۰۱۵).

با توجه به اهمیت اهمال‌کاری در موفقیت دانشجویان، محققان به بررسی عواملی که ممکن است با آن ارتباط داشته باشد، پرداخته‌اند. این دلایل می‌تواند انواع مختلفی داشته باشد ازجمله می‌توان به ترس از شکست، کمال‌گرایی، کمبود عزت‌نفس، اضطراب، افسردگی و همچنین کمبود انگیزش، اشاره کرد (استیل و همکاران، ۲۰۱۶). اما امروزه گسترش روزافزون فناوری و شبکه جهانی اینترنت باعث گردیده است که زندگی انسان تغییرات چشمگیری را نسبت به سابق داشته باشد، یکی از این حیطه‌ای که از اینترنت تأثیر فراوانی گرفته است، عملکرد تحصیلی در دانشجویان و دانش‌آموزان می‌باشد (کوبی، لاوین و باروس[3]، ۲۰۰۱). در دسترس بودن اینترنت در واحدهای خوابگاهی و آموزشگاهی موجب شده که بیشتر دانشجویان، زمان خود را به آن اختصاص دهند و انجام تکالیف را به تعویق اندازند؛ بدیهی است که در محیط دانشگاهی دسترسی به اینترنت، آسان‌تر و سریع‌تر است و این مسئله احتمال پیامدهای منفی را برای دانشجویان افزایش می‌دهد. آنلاین بودن مداوم در فضای اینترنت بدون آگاه بودن از گذشت زمان، یا به‌عبارتی‌دیگر، وابستگی به اینترنت، باعث می‌شود که وقت زیادی از دانشجویان گرفته شود و فرصت انجام تکالیف تحصیلی را پیدا نکنند. این پدیده با اصطلاح اعتیاد به اینترنت [4]توصیف می‌شود (استاوروپولوس، الکساندراکی، موتی استفانیدی[5]، ۲۰۱۳).

کاربردهای فراوان اینترنت و جذابیت‌های آن سبب شده است که در سال‌های اخیر اعتیاد به اینترنت ظهور یابد. افراد در این حالت ساعت‌ها و روزها وقت خویش را صرف رابطه‌های درون‌شبکه‌ای می‌کنند و توان قطع این ارتباط را ندارد و علاقه‌ای به ترک کامپیوتر از خود نشان نمی‌دهند و از فعالیت‌های طبیعی زندگی خود عقب می‌مانند و دچار مسائلی مانند اختلال در خواب، انجام ندادن تکالیف در دانش‌آموزان و دانشجویان و به تعویق انداختن آن‌ها می‌شود. اعتیاد به اینترنت در حال حاضر در تمام جوامع به‌صورت یک معضل اساسی درآمده است و شناسایی علل، پیامدها و عوارض آن توسط محققان مورد تأکید قرارگرفته است (یونگ، [6]۲۰۱۰). اما در دانشجویان این معضل به‌طور جدی‌تری مورد نگرانی متخصصان قرارگرفته است، زیرا عدم استفاده صحیح از اینترنت و جستجوهای کنجکاوانه دانشجویان به‌صورت بی‌هدف و بی‌برنامه، نه‌تنها آن‌ها را از رسالت اصلی اینترنت در دانشگاه دور می‌سازد، بلکه به

[1] . Wäschle
[2] . Kim & Seo
[3] . Kubey, Lavin & Barrows
[4]. internet addiction
[5] . Stavropoulos, Alexandraki & Motti-Stefanidi
[6] . Young

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOI: 10.18869/acadpub.erj.3.33.13]

دلیل ایجاد نوعی وابستگی به اینترنت و صرف بیشترین زمان اوقات فراغت دانشجویان، می‌تواند تأثیر منفی بر عملکرد تحصیلی دانشجویان داشته باشد و باعث گردد این افراد نتوانند به‌طور مؤثر و کافی برای انجام تکالیف وقت گذاشته یا به‌طور مؤثر به آن بپردازند (اوداسی[1]، ۲۰۱۱). اگرچه تاکنون پژوهشی به‌طور کامل و جامع در کشور ایران که تعداد زیادی از جمعیت جوان آن را دانشجویان تشکیل می‌دهد، انجام نگرفته است تا تأثیر اعتیاد به اینترنت را در اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان نشان دهد، با این نتایج مطالعات اندک نیز گویای این نکته است که اعتیاد به اینترنت در عملکرد تحصیلی دانشجویان تأثیر منفی دارد (کیامرثی و آریاپوران، ۱۳۹۴؛ عبدالله زاده، ۱۳۹۴).

اما علاوه بر اعتیاد به اینترنت یکی دیگر از عواملی که ممکن است در اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان نقش داشته باشد و کمتر به آن پرداخته‌شده است، جهت‌گیری مذهبی است. امروزه برخلاف گذشته، انسان شناسان، انسان را موجودی معنوی و دین‌ورز سخن می‌گویند؛ زیرا با جدیدترین پژوهش‌های جامعه‌شناختی که در جوامع گوناگون، اعم از توسعه‌یافته و توسعه‌نیافته انجام‌شده، بیش از ۹۵ درصد انسان‌ها به وجود خدا ایمان‌دارند(الیاده، ۱۳۷۴). توجه و گرایش به معنویت به‌صورت مهم‌ترین پدیده زمان جلوه‌گر می‌کند؛ زیرا ازیک‌طرف، علم در پاسخ به پرسش‌های اساسی انسان، ناتوان مانده و از طرف دیگر، ناامنی و احساس پوچی آدمی را خیلی آزرده است (یونگ، ۱۳۸۲). امروزه صاحب‌نظران اعتقاددارند که فرهنگ، قومیت و مذهب نقش قاطعی در شکل‌گیری مفهوم «خود» در افراد دارد و به‌عنوان عوامل مؤثر، در روابط بین فردی و در رابطه با گروه مطرح‌شده است (داویدو و اسس[2]، ۲۰۰۱). همچنین مذهب فلسفه‌ای برای اثرگذاری و تفسیر جهان اجتماعی و فیزیکی تشکیل می‌دهد (حیس‌هام [3]و همکاران،۲۰۱۰). اما در این میان، جهت‌گیری مذهبی یا میزان اعتقاد به باورهای مذهبی، باوری است که شخص از دین اختیار کرده است. یعنی در ارتباط با موجودی متعالی قدسی، مجموعه‌ای از اعتقادها، اعمال و تشریفات خاص را در زندگی دارد.

جهت‌گیری مذهبی را می‌توان تقریباً معادل دین ورزی یا دین‌داری در نظر گرفت (تینتینگ [4]و همکاران، ۲۰۱۵). جهت‌گیری مذهبی بیشتر به‌عنوان یک بعد از مذهبی بودن مطرح است که با سطح تعهد دینی شخص و میزان تأثیرگذاری اعتقادهای دینی در سبک زندگی وی سنجیده می‌شود (کریستنسن [5]و همکاران، ۲۰۰۱). امروزه شناخته‌شده‌ترین دیدگاه در جهت‌گیری مذهبی مربوط به رویکرد گوردون آلپورت می‌باشد که جهت‌گیری مذهبی را به دو نوع «جهت‌گیری مذهبی درونی و بیرونی» تقسیم کرده است (آلپورت و راس[6]، ۱۹۶۹). در مورد جهت‌گیری‌های مذهبی درونی و بیرونی باید گفت که در یک شخص دارای جهت‌گیری مذهبی درونی، عقاید محکم

[1] . Odaci
[2] . Dovidio & Esses
[3]. Hisham
[4] . Tingting
[5]. Kristensen
[6] . Allport & Ross

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]
[DOI: 10.18869/acadpub.erj.3.33.13]

محوریت و اهمیت دارد، درحالی‌که جنبه‌های اجتماعی مذهب کمتر اهمیت دارد. اما برای افراد داری جهت‌گیری مذهبی بیرونی، انگیزه‌های مذهبی بودن به ارزش‌ها و عقاید بیرونی یا اجتماعی تکیه‌دارند (رأس و فرانسیس[1]، ۲۰۱۰). کریستنسن و همکاران (۲۰۰۱) نیز در تحلیل انگیزش مذهبی، سه نوع جهت‌گیری را نشان داده‌اند: جهت‌گیری ابزاری (وسیله‌ای)، افراطی و جستجوگرانه. بعد ابزاری، که شبیه جهت‌گیری مذهبی بیرونی در نظریه آلپورت است، به رفتارها، اعمال و تعهد مذهبی، به‌عنوان ابزاری برای تمایز از غیرمذهبی بودن اشاره می‌کند. در مقابل، بعد افراطی، به پذیرش مذهب به‌عنوان یک انگیزه مسلط برمی‌گردد که سایر نیازها را با دستورهای دینی هماهنگ می‌کند. افراد در بعد جهت‌گیری جستجوگرانه، مذهب را به‌عنوان یک فرایند باز و بسته‌ای در نظر می‌گیرند که هرگونه پرسشی را درباره اصول و تعالیم دینی جایز می‌دانند (دانیل[2] و همکاران، ۲۰۰۵).

تاکنون تحقیقات مختلفی به نقش جهت‌گیری مذهبی در سلامت‌روانی افراد اذعان داشته‌اند، برای مثال آلپورت (۱۹۶۶) اعتقاد دارد که تنها جهت‌گیری مذهبی درونی با سلامت روانی ارتباط دارد و آن را بهبود می‌بخشد و بدین ترتیب بر اهمیت جهت‌گیری مذهبی بر سلامت روانی تأکید ورزید. علاوه بر این ارتباط جهت‌گیری مذهبی با شادکامی (لویس و مالتبی و دی[3]، ۲۰۰۵)، شیوه‌های مقابله با فشار روانی (پارگامنت[4]، ۲۰۰۱)، تاب‌آوری (قمی و بجستانی، ۱۳۹۰)، تفکر انتقادی (لنگرودی، صالح زاده و منتظری هدش، ۱۳۹۴) و عملکرد تحصیلی (جوهانسون و همکاران، ۲۰۰۳) نیز نشان داده‌شده است. بااین‌حال تعداد با توجه به اینکه جامعه ایران جامعه مذهبی است، اما مطالعاتی داخلی که به بررسی نقش جهت‌گیری مذهبی با اهمال‌کاری تحصیلی بپردازند، اندک است. نتیجه مطالعه نامیان و حسینچاری (۱۳۹۰) نشان داد که هسته کنترل درونی و بعد اخلاقیات پیش‌بینی کننده منفی دو بعد اهمال‌کاری در آماده‌سازی تکالیف و آمادگی برای مقاله‌ها هستند. جمشیدی فرد (۱۳۹۲) در پژوهش خود به این نتایج دست‌یافت که بین جهت‌گیری مذهبی درونی و اهمال‌کاری تحصیلی، رابطه مثبت و معنادار وجود ندارد.

با عنایت به آنچه اشاره گردید می‌توان این نکته را استنباط نمود که اهمال‌کاری تحصیلی از عوامل مهم در جهت کاهش موفقیت تحصیلی دانشجویان است و می‌تواند در بلندمدت برای این قشر اثرات آموزشی و پژوهشی منفی را به وجود آورد، به همین دلیل نیاز است که به بررسی عوامل مؤثر بر آن و همچنین با دیدی پیشگیرانه در جهت کاهش آن قدم برداشت. همچنین پیشینه پژوهشی نشان داد که متغیرهای اعتیاد به اینترنت و جهت‌گیری مذهبی می‌توانند با اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان رابطه داشته باشند، اما تحقیقات در این زمینه بسیار محدود است. با توجه به این موضوع به نظر منطقی می‌رسد که به بررسی رابطه این عوامل در اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان

[1] . Ross & Francis
[2]. Daniel
[3] . Lewis, Maltby & Day
[4] . Pargament

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.erj.3.33.13]

پرداخت. بنابراین هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه اعتیاد به اینترنت و جهت‌گیری مذهبی با اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان با توجه به جنسیت است.

روش پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری این پژوهش، تمامی دانشجویان خوابگاهی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان بود که در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ مشغول تحصیل بودند که تعداد آن‌ها ۱۸۰۰ نفر بود. از بین این جامعه آماری، بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۲۰۰ به روش نمونه‌گیری خوشه ای انتخاب شدند. به‌منظور دستیابی به اهداف موردنظر و با در نظر گرفتن احتمال ریزش نمونه‌ها، ۲۲۰ پرسش‌نامه توسط پژوهشگران بر روی دانشجویانی که فرصت و تمایل همکاری داشتند اجرا گردید و درنهایت ۲۰۰ پرسشنامه بعد از کنار گذاشتن پرسشنامه‌های مخدوش و ناقص مورد تحلیل واقع شدند. برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها در بخش آمار توصیفی، از گزارش میانگین و انحراف معیار و در بخش آمار استنباطی، از ضریب همبستگی پیرسون و تجزیه‌وتحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد. داده‌ها با نرم‌افزار SPSS16 مورد تجزیه‌وتحلیل قرار گرفتند.

برای جمع‌آوری داده‌ها از ابزارهای ذیل استفاده گردید:

پرسشنامهٔ اعتیاد به اینترنت یانگ: پرسشنامه اعتیاد به اینترنت یانگ (IAT) در سال ۱۹۸۸ توسط کیمبرلی یانگ ساخته شد و در زمینه سنجش اعتیاد اینترنتی مورد استقبال بسیاری قرار گرفت. این مقیاس شامل ۲۰ سؤال با مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت و دامنهٔ نمرات از صفر تا ۱۰۰ می‌باشد. نمرهٔ صفر تا ۳۹ نشان دهندهٔ کاربر معمولی، نمرهٔ ۴۰ تا ۶۴ در معرض خطر ۷۰ به بالا کاربر معتاد به اینترنت می‌باشد. (رشید، ۱۳۸۶). یو و همکاران (۲۰۰۴) پایایی محاسبه شده این آزمون را با آلفای کرونباخ بیش از ۰/۹۰ گزارش کرده‌اند. قاسم زاده و همکاران (۱۳۸۵) نیز در ایران پایایی این ابزار را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ در تحقیق خود ۰/۸۸ و سپهریان و جوکار (۱۳۹۱) ۰/۹۷ گزارش کرده‌اند. (به نقل از فتحی و همکاران، ۱۳۹۲). در پژوهش حاضر پایایی این مقیاس بر اساس مقدار ضریب آلفای کرونباخ ۰/۹۳ برآورد شد.

پرسشنامه جهت‌گیری مذهبی آلپورت: آلپورت و رأس در سال ۱۹۵۰ این مقیاس را برای سنجش جهت‌گیری مذهبی درونی و بیرونی تهیه کردند. این پرسش‌نامه مشتمل بر ۲۱ پرسش چهارگزینه‌ای است که میزان جهت‌گیری مذهبی افراد را می‌سنجد. گزینه‌های کاملاً مخالفم و تقریباً مخالفم، گزینه‌های منفی و تقریباً موافقم و کاملاً موافقم، گزینه‌های مثبت این پرسش‌نامه‌اند. در این مقیاس، گزینه‌های عبارات ۱۲ ـ۱ که جهت‌گیری مذهبی بیرونی را می‌سنجند، از کاملاً مخالف تا کاملاً موافق‌اند و در ۹ مادهٔ بعدی، یعنی شماره‌های ۲۱ ـ۱۳ که جهت‌گیری مذهبی درونی را اندازه می‌گیرند، پاسخ برعکس است. این مقیاس، بر مبنای نمره‌گذاری لیکرت می‌باشد. طبق تحقیق

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.erj.3.33.13]

آلپورت همبستگی بین گزینه‌های جهت‌گیری مذهبی درونی با گزینه‌های جهت‌گیری مذهبی برونی ۰/۲۱- بود. در تعدادی از مطالعات دیگر، ازجمله مطالعاتی که توسط فگین صورت گرفت، همبستگی بین جهت‌گیری‌های مذهبی درونی و برونی ۰/۲۰- بود که بسیار نزدیک به همبستگی محاسبه‌شده توسط آلپورت بود (دوناهو، ۱۹۸۵). جان بزرگی (۱۳۷۸) اعتبار این مقیاس را در یک گروه نمونه ۲۳۵ نفری از دانشجویان دانشگاه‌های تهران با اعتبار ۰/۷۳ بر اساس ضریب آلفای کرونباخ گزارش کرده است. مقدار ضریب آلفای کرونباخ این پرسشنامه در پژوهش حاضر ۰/۶۵ به دست آمد.

پرسشنامهٔ اهمال‌کاری سولمون و راثبلوم: پرسشنامه حاضر در سال ۱۹۸۹ توسط سولمون و راثبلوم برای سنجش اهمال‌کاری تحصیلی طراحی گردید. این مقیاس دارای ۲۷ گویه می‌باشد که سه مؤلفه را مورد بررسی قرار می‌دهد: مؤلفه اول، آماده شدن برای امتحانات؛ شامل ۸ سؤال می‌باشد. مؤلفه دوم، آماده شدن برای تکالیف می‌باشد و شامل ۱۱ گویه است و مؤلفه سوم، آماده شدن برای مقاله‌های پایان‌ترم می‌باشد که شامل ۸ گویه است. نحوه پاسخ‌دهی به گویه‌ها به این صورت است که پاسخ دهندگان میزان موافقت خود را با هرگویه با انتخاب یکی از گزینه‌های "به ندرت"، "بعضی اوقات"، "اکثر اوقات"، و "همیشه" نشان می‌دهند که به گزینه به ندرت نمره ۱، بعضی‌اوقات نمره ۲، اکثراوقات نمره ۳ و همیشه نمره ۴ تعلق می‌گیرد. همچنین در این مقیاس گویه های ۲۵ - ۲۳ - ۲۱ - ۱۶ - ۱۵ - ۱۱ - ۶ - ۴ - ۲ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شوند. سنیکال و همکاران (۲۰۰۳) ضریب آلفای کرونباخ را برای سه مؤلفه پرسشنامه به ترتیب ۰/۸۴، ۰/۸۵ و ۰/۷۶ محاسبه کرده است. (به نقل از آق آتابای، ۱۳۹۳). جوکار و دلاورپور (۱۳۸۶) به‌منظور تعیین روایی این مقیاس از روش تحلیل عاملی و همبستگی گویه با نمره کل استفاده کرده‌اند. در پژوهش حاضر نتیجه محاسبه ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۷۷ برآورد شده است که نشان می‌دهد، پایایی در سطح مورد قبولی می‌باشد.

یافته‌ها

در جدول ۱ آماره‌های توصیفی نمرات اعتیاد به اینترنت، جهت‌گیری مذهبی و مؤلفه‌های اهمال‌کاری تحصیلی در دانشجویان دختر و پسر ارائه‌شده است.همان‌طور که مشاهده می‌شود دانشجویان پسر نسبت به دانشجویان دختر در متغیرهای اعتیاد به اینترنت، آمادگی برای امتحان، آماده کردن تکالیف و آماده کردن مقاله‌ها دارای میانگین بالاتری هستند.

در جدول ۲ ضرایب همبستگی پیرسون متغیرهای اعتیاد به اینترنت، جهت‌گیری مذهبی درونی و بیرونی و مؤلفه‌های اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان (۲۰۰ نفر=**n**) ارائه‌شده است. داده‌های جدول ۱ نشان داد که بین تمامی مؤلفه‌های اهمال‌کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت معنادار وجود داشت. همچنین از میان مؤلفه‌های جهت‌گیری مذهبی، جهت‌گیری مذهبی درونی با تمامی مؤلفه‌های اهمال‌کاری تحصیلی رابطه منفی معنادار داشت.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.erj.3.33.13]

جدول۱.آماره‌های توصیفی نمرات اعتیاد به اینترنت، جهت‌گیری مذهبی و مؤلفه‌های اهمال‌کاری تحصیلی در دانشجویان دختر و پسر

متغیر	جنسیت	تعداد	میانگین	انحراف معیار
اعتیاد به اینترنت	پسر	۱۰۰	۵۵/۰۱	۱۶/۹۰
	دختر	۱۰۰	۵۰/۷۳	۱۸/۲۶
جهت‌گیری مذهبی	پسر	۱۰۰	۲۳/۶۵	۴/۶۷
درونی	دختر	۱۰۰	۲۸/۱۵	۵/۲۵
جهت‌گیری مذهبی	پسر	۱۰۰	۲۵/۵۱	۳/۹۱
درونی	دختر	۱۰۰	۲۷/۹۸	۵/۰۳
آمادگی برای امتحان	پسر	۱۰۰	۲۲/۶۱	۳/۰۱
	دختر	۱۰۰	۲۱/۹	۲/۹۱
آماده کردن تکالیف	پسر	۱۰۰	۲۹/۱۷	۶/۱۸
	دختر	۱۰۰	۲۶/۶۴	۵/۸۱
آماده کردن مقاله‌ها	پسر	۱۰۰	۲۲/۸۸	۴/۱
	دختر	۱۰۰	۲۰/۸۶	۴/۶۷

جدول ۲. ضرایب همبستگی پیرسون اعتیاد به اینترنت، جهت‌گیری مذهبی درونی و بیرونی و مؤلفه‌های اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان (۲۰۰ نفر=n)

متغیر	اعتیاد به اینترنت	جهت‌گیری مذهبی درونی	جهت‌گیری مذهبی بیرونی	آمادگی برای امتحان	آماده کردن تکالیف	آماده کردن مقاله‌ها	اهمال‌کاری تحصیلی
اعتیاد به اینترنت	۱						
جهت‌گیری مذهبی درونی	*-۰/۱۳	۱					
جهت‌گیری مذهبی بیرونی	۰/۰۸	۰/۰۹	۱				
آمادگی برای امتحان	**۰/۲۷	*-۰/۱۴	-۰/۰۱	۱			
آماده کردن تکالیف	**۰/۵۱	**-۰/۲۵	۰/۰۵	**۰/۳۷	۱		
آماده کردن مقاله‌ها	**۰/۲۹	**-۰/۲۴	۰/۰۵	**۰/۲۹	**۰/۶۵	۱	
اهمال‌کاری تحصیلی	۰/۴۷	**-۰/۲۸	۰/۰۴	**۰/۵۹	**۰/۹۱	**۰/۸۴	۱

*(p<۰/۰۵)

**(p<۰/۰۱)

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.erj.3.33.13]

جدول ۳. مقادیر عددی آزمون دوربین واتسون، دامنه ضریب تحمل و عامل تورم واریانس برای بررسی استقلال خطاها و فرضیه هم خطی

منبع پیش‌بینی	دامنه ضریب تحمل	تورم واریانس	آماره دوربین واتسون
اعتیاد به اینترنت	۰/۹۹	۱	۱/۹۲
جهت‌گیری مذهبی درونی	۰/۹۸	۱/۰۱	
جهت‌گیری مذهبی بیرونی	۰/۹۸	۱/۰۱	

در جدول۳ مقادیر عددی آزمون دوربین واتسون، دامنه ضریب تحمل و عامل تورم واریانس برای بررسی استقلال خطاها و فرضیه هم خطی ارائه‌شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود مقدار عددی دوربین واتسون بیانگر استقلال خطاها برای متغیرهای موردبررسی است و شاخص‌های هم خطی ضرایب تحمل و تورم واریانس نشان داد که بین متغیرهای پیش‌بین هم خطی وجود نداشت و نتایج حاصل از مدل رگرسیون قابل‌اطمینان است.

جدول ۴. مشخصه‌های آماری رگرسیون چندگانه (گام‌به‌گام) اهمال‌کاری تحصیلی بر اساس اعتیاد به اینترنت و جهت گیری مذهبی (۲۰۰ نفر=n)

متغیر پیش‌بین	R	R^2	df	F	B	Beta	T
اعتیاد به اینترنت	۰/۴۷	۰/۲۱	(۱۹۸،۱)	*۵۶/۵۰	۰/۲۷	۰/۴۴	*۱۵/۳۹
جهت‌گیری مذهبی درونی	۰/۵۲	۰/۲۶	(۱۹۷،۲)	*۳۶/۴۸	−۰/۵۶	−۰/۲۲	*۷/۲۰

*(p<۰/۰۵)

در جدول ۴ مشخصه‌های آماری رگرسیون چندگانه اهمال‌کاری تحصیلی بر اساس اعتیاد به اینترنت و جهت‌گیری مذهبی ارائه‌شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود از میان مؤلفه‌های جهت‌گیری مذهبی فقط مؤلفه جهت‌گیری مذهبی درونی توانست وارد مدل شود. مقدار ضریب همبستگی برای اعتیاد به اینترنت ۰/۴۷ و ضریب تعیین برابر ۰/۲۲ است و مقدار ضریب همبستگی برای مؤلفه جهت‌گیری مذهبی درونی برابر ۰/۵۲ و ضریب تعیین برابر ۰/۲۷ است که این ضرایب معنادار می‌باشند (P<۰/۰۵). مقدار ضریب تعیین نشان می‌دهد که تقریباً بخش متوسطی از واریانس متغیر اهمال‌کاری تحصیلی بر اساس اعتیاد به اینترنت و مؤلفه جهت‌گیری مذهبی درونی تبیین می‌شود.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.erj.3.33.13]

جدول ۵. مشخصه‌های آماری رگرسیون چندگانه (گام‌به‌گام) اهمال‌کاری تحصیلی بر اساس اعتیاد به اینترنت و جهت‌گیری مذهبی پسران و دختران (n=۲۰۰نفر)

جنسیت	متغیر پیش‌بین	R	R^2	df	F	B	Beta	T
پسر	اعتیاد به اینترنت	۰/۵۰	۰/۲۵	(۱،۹۸)	*۳۳/۳۱	۰/۳۰	۰/۴۸	*۵/۶۲
	جهت‌گیری مذهبی درونی	۰/۵۳	۰/۲۸	(۲،۹۷)	*۱۹/۵۳	-۰/۴۱	-۰/۱۸	*-۲/۱۳
دختر	اعتیاد به اینترنت	۰/۴۱	۰/۱۷	(۱،۹۸)	*۲۰/۸۶	۰/۲۴	۰/۳۹	*۴/۳۷
	جهت‌گیری مذهبی درونی	۰/۴۶	۰/۲۱	(۲،۹۷)	*۱۳/۵۲	-۰/۵۸	-۰/۲۰	*-۲/۲۹

*(P<۰/۰۵)

در جدول ۵ مشخصه‌های آماری رگرسیون چندگانه (گام‌به‌گام) اهمال‌کاری تحصیلی بر اساس اعتیاد به اینترنت و جهت‌گیری مذهبی پسران و دختران ارائه‌شده است. مقدار ضریب همبستگی در پسران برای اعتیاد به اینترنت ۰/۵۰ و ضریب تعیین برابر ۰/۲۵ است و مقدار ضریب همبستگی برای مؤلفه جهت‌گیری مذهبی درونی برابر ۰/۵۳ و ضریب تعیین برابر ۰/۲۸ است. همچنین مقدار ضریب همبستگی در دختران برای اعتیاد به اینترنت ۰/۴۱ و ضریب تعیین برابر ۰/۱۷ است و مقدار ضریب همبستگی برای مؤلفه جهت‌گیری مذهبی درونی برابر ۰/۴۶ و ضریب تعیین برابر ۰/۲۱ است که این ضرایب معنادار می‌باشند (P<۰/۰۵). مقدار ضریب تعیین در هر دو گروه نشان می‌دهد که تقریباً بخش متوسطی از واریانس متغیر اهمال‌کاری تحصیلی بر اساس اعتیاد به اینترنت و مؤلفه جهت‌گیری مذهبی درونی تبیین می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر باهدف بررسی رابطه اعتیاد به اینترنت و جهت‌گیری مذهبی با اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان با توجه به جنسیت انجام شد. نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش نشان داد که اعتیاد به اینترنت و جهت‌گیری مذهبی درونی می‌توانند اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان را پیش‌بینی کنند و تقریباً بخش متوسطی از واریانس نمرات اهمال‌کاری تحصیلی بر اساس اعتیاد به اینترنت و جهت‌گیری مذهبی درونی تبیین می‌شود. یافته حاضر با پژوهش‌های اوداسی (۲۰۱۱)، نالوا و آناند (۲۰۰۳)، گاس، گرینفیتس و بیندر (۲۰۱۳)، عبدالله‌زاده (۱۳۹۴)، کیامرثی و آریاپوران (۱۳۹۴)، نامیان و حسینچاری (۱۳۹۰)، جمشیدی فرد (۱۳۹۲) همسو می‌باشد. در تبیین نقش اعتیاد به اینترنت با اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان می‌توان به نقش عدم مدیریت زمان در هر دو متغیر اشاره کرد. بر اساس پیشینه نظری،

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.erj.3.33.13]

اهمال‌کاری یک خصلت و ویژگی شخصیتی است که فرد اهمال‌کار توانایی مدیریت زمان را ندارد (فراری و جانسون،۱۹۹۵). دانشجویانی که مدیریت زمان بدی دارند یا به عبارت بهتر، وقت‌شناس نیستند، اهمال‌کاری بیشتری را نشان می‌دهند. همچنین دانشجویانی که وابستگی زیادی به اینترنت دارند در مدیریت زمان نیز مشکل دارند، چون با اختصاص بیشتر زمان خود به فضای اینترنت، دیگر وقت کافی برای انجام فعالیت‌های درسی، کاری، ورزشی و حتی خواب ندارند. وابستگی دانشجویان به اینترنت با پیامدهای منفی در زمینه تحصیل، شکست در درس، مشروط بودن، کمبود انگیزه برای تحصیل، اختصاص وقت کم و کم‌توجهی به درس، از دست دادن علاقه به شرکت در درس همراه است. همچنین افراد با اعتقادات دینی عمیق نسبت به افرادی که تعهدات دینی سطحی‌تری دارند کمتر اهمال‌کاری می‌کنند (اوداسی، ۲۰۱۱).

همان‌گونه که قبلاً اشاره گردید یافته دیگر پژوهش نشان داد که جهت‌گیری مذهبی درونی می‌تواند به‌صورت منفی اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان را پیش‌بینی کند، در تبیین نتیجه حاضر می‌توان به این نکته اشاره کرد که افرادی که دارای نگرش مذهبی درونی هستند بیشتر از سایر افراد احساس تعهد دارند و با داشتن معیارهای اخلاقی متعالی، تلاش زیادی دارند که کارهای نیک و بد را تشخیص دهند و همچنین با توجه تعهدی که نسبت به انجام به‌موقع کارها دارند، معمولاً تکالیف و وظایف خود را در وقت مقرر انجام می‌دهند. با توجه به اینکه این افراد در بعد مذهبی به تعهدات خود از قبیل فرایض دینی، خوب عمل می‌کنند و آن‌ها را به‌موقع انجام می‌دهند، به همین دلیل با تعمیم وقت‌شناسی و مسئولیت‌پذیری، نمی‌توانند در حوزه تحصیل اهمال‌کار باشند (نامیان و حسینچاری، ۱۳۹۰). علاوه بر این، با توجه به ارتباط مثبتی که بین اهمال‌کاری و اضطراب وجود دارد (یرکرن و همکاران، ۲۰۱۶)، می‌توان این احتمال را مطرح کرد که اهمال‌کاری تحصیلی در دانشجویان دارای جهت‌گیری مذهبی موجب نوعی اضطراب اخلاقی می‌شود، ازاین‌رو، این افراد با اجتناب از اهمال‌کاری در پی اجتناب از اضطراب هستند و به همین دلیل اهمال‌کاری تحصیلی کمتری را تجربه می‌کنند.

همچنین نتایج پژوهش حاضر نشان داد که هم در پسران و هم دختران اهمال‌کاری تحصیلی می‌تواند به‌طور متوسط از طریق اعتیاد به اینترنت و جهت‌گیری مذهبی پیش‌بینی شود. نتایج پژوهش‌های انجام‌شده در مورد تفاوت‌های جنسیتی در میزان وابستگی به اینترنت و اهمال‌کاری تحصیلی و جهت‌گیری مذهبی باهم ناهمخوان هستند (رضائیان و همکاران،۱۳۹۰). اما میزان اهمال‌کاری و عوامل جنسیتی مؤثر بر آن را می‌توان تااندازه‌ای با عوامل فرهنگی توجیه نمود. به نظر ونارد (۲۰۰۳) در برخی فرهنگ‌ها ممکن است رفتاری شبیه به اهمال‌کاری شیوه‌ای از زندگی مرسوم مردان و زنان آن فرهنگ باشد و به‌عنوان مسئله تلقی نگردد، درحالی‌که در جوامعی که گرایش‌هایی پیشرفت گرایانه دارند و افراد انتظار دارند تعهداتشان در زمانی مشخص برآورده شود، اهمال‌کاری به‌عنوان مسئله‌ای جدی هم برای زنان و هم مردان تلقی شود. همچنین رابطه مذهب و اهمال‌کاری تحصیلی با شکاف جنسیتی در

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.erj.3.33.13]

ابعاد کشوری، منطقه‌ای و جهانی از موضوعات مهم و موردتوجه در تحقیقات اجتماعی و سیاسی است. پیچیدگی این رابطه باعث شده تا دیدگاه‌های متفاوت و ضدونقیضی پیرامون آن وجود داشته باشد. مطالعات و پیمایش‌های صورت گرفته عمدتاً تأییدکننده آن است که کشور ایران یک کشور دارای ایدئولوژی مذهبی بر پایه اسلام است و چون در جمع مسلمانان نسبت زنان و مردان در باورهای مذهب یکسان است، پس می‌توان به این نتیجه دست‌یافت که مسائل و موضوعاتی که باهم مذهب نیز مرتبط هستند، برای هر دو جنس یکسان باشد، متغیرهایی مانند تعهد، مسئولیت‌پذیری و انجام دادن تکالیف علاوه بر این، با توجه به اینکه در محیط‌های دانشگاهی دانشجویان پسر و دختر به میزان یکسانی از اینترنت برخوردار هستند، هر دو جنس ممکن است اعتیاد به اینترنت داشته باشند و به‌تبع آن اهمال‌کاری تحصیلی و افت‌تحصیلی نشان دهند.

درمجموع نتایج پژوهش حاضر نشان داد اعتیاد به اینترنت و جهت‌گیری مذهبی از عوامل مهمی هستند که می‌توانند در اهمال‌کاری تحصیلی دانشجویان نقش داشته باشند و آن را پیش‌بینی کنند. ازآنجاکه اهمال‌کاری تحصیلی نقش مهمی در عملکرد و پیشرفت تحصیلی دانشجویان دارد، می‌توان به اهمیت عواملی که با آن مرتبط هستند (مانند اعتیاد به اینترنت و جهت‌گیری مذهبی) پی برد. علی‌رغم نتایج مهمی که از پژوهش حاضر قابل استنباط هست اما به علت محدودیت‌هایی که وجود داشت باید در تعمیم این نتایج جوانب احتیاط را رعایت نمود. از محدودیت‌های پژوهش حاضر استفاده از ابزارهای خود گزارشی است که ممکن است نتایج در معرض سوگیری مطلوبیت اجتماعی قرار گیرد. همچنین پژوهش حاضر شامل نمونه‌ای از دانشجویان خوابگاهی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان در محدود سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ بود، به همین خاطر نتایج حاضر ممکن است در سال‌های دیگر، گروه‌های سنی متفاوت، دانش آموزان ودانشجویان دیگر تغییر یابد. با توجه به این مسائل، به‌منظور کسب نتایج مطلوب‌تر در پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌شود که با تعداد نمونه‌های بیشتر از فرهنگ‌های مختلف این پژوهش انجام گیرد. همچنین با توجه به نتایج به‌دست‌آمده، به والدین و کلیه برنامه‌ریزان تعلیم و تربیت توصیه می‌شود که با علاقه‌مند کردن افراد به کارها و تفریحات و بازی‌های مفید مرتبط با جنسیت و همچنین درونی کردن جهت‌گیری مذهبی و باورهای مذهبی، از بروز اهمال‌کاری تحصیلی و اعتیاد به اینترنت که یک اختلال رفتاری محسوب می‌شوند، تا اندازه‌ای جلوگیری کنند.

منابع

آق آتابای، آمنه (۱۳۹۳). بررسی رابطه هوش اجتماعی و تنظیم هیجان با تعلل ورزی تحصیلی با توجه به میانجی‌گری برون‌گرایی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر گنبدکاووس در سال ۹۲-۹۳، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان.

الیاده، میرچا (۱۳۷۴). فرهنگ و دین. ترجمه بهاءالدین خرمشاهی. تهران: طرح نو.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.erj.3.33.13]

جان بزرگی، مسعود (۱۳۷۸) بررسی اثر بخشی روان‌درمانگری با و بدون جهت‌گیری مذهبی اسلامی بر اضطراب و تنیدگی، پایان نامهٔ دکتری، تهران، دانشگاه تربیت مدرس.

جمشیدی فرد، کلثوم (۱۳۹۲). بررسی رابطه نگرش به مرگ و جهت‌گیری مذهبی با اهمال‌کاری تحصیلی در دانشجویان فردوسی مشهد، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی وعلوم تربیتی، دانشگاه فردوسی مشهد.

جوکار، بهرام؛ دلاورپور، محمدآقا (۱۳۸۶). رابطه تعلل ورزی آموزشی با اهداف پیشرفت، مجله اندیشه‌های نوین تربیتی،۳ (۳) ، صص ۸۰-۶۱.

عبدالله زاده، ولی (۱۳۹۴). رابطه اعتیاد به اینترنت واهمال کاری تحصیلی باتیپ های ششصیتیA و B، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی،دانشگاه شهید مدنی آذربایجان.

علوی لنگرودی، سید کاظم؛ صالح زاده، مریم، منتظری هدش، مریم (۱۳۹۴). بررسی رابطه جهت گیری مذهبی و گرایش به تفکر انتقادی با راهبردهای مقابله با استرس در دانشجویان دختر دوره کارشناسی دانشکده علوم انسانی دانشگاه یزد. مجله طلوع بهداشت، ۱۴(۵)، ۱۹۲-۱۷۲.

فتحی، محمد؛ سهرابی، فرامرز؛ سعیدیان، مرتضی (۱۳۹۲). مقایسه ویژگی های شخصیتی و سبک‌های هویت در دانشجویان معتاد و غیر معتاد، *مجله تحقیقات علوم رفتاری*.۱۱(۲)، ۹۹-۹۰.

قاسم زاده، لیلی (۱۳۸۵). *احساس تنهایی، عزت نفس و مهارت‌های اجتماعی دانش آموزان مبتلا و غیرمبتلا به استفاده آسیب شناسی از اینترنت*، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تربیت معلم.

قمی، طاهره حسینی و بجستانی، حسین سلیمی (۱۳۹۰). رابطه بین جهت گیری مذهبی و تاب آوری در بین مادران دارای فرزندان مبتلا به بیماری. مجله روانشناسی و دین، ۳ (۱۵)، ۹۶-۸۲.

کیامرثی، آذر، آریاپوران، سعید (۱۳۹۴). شیوع اعتیاد به اینترنت و رابطه‌ی آن با تعلل ورزی و پرخاشگری در دانش آموزان، مجله روانشناسی مدرسه، سال چهار، شماره ۳، صص ۸۵-۶۷.

نامیان، سارا، حسینچاری، مسعود (۱۳۹۰). تبیین اهمال‌کاری دانشجویان براساس باورهای مذهبی وهسته کنترل، مجله مطالعات روانشناسی تربیتی، دوره ۸، شماره ۱۴، صص ۱۲۶-۹۹.

یونگ، کارل (۱۳۸۲). روانشناسی و دین، ترجمه فؤاد روحانی، تهران: فرهنگی و علمی.

Allport, G. W. (1966). The religious context of prejudice. *Journal for the scientific study of religion*, *5*(3), 447-457.

Allport, G. W., & Ross, J. M. (1967). Personal religious orientation and prejudice. *Journal of personality and social psychology*, *5*(4), 432.

Balkis, M. (2013). Academic procrastination, academic life satisfaction and academic achievement: The mediation role of rational beliefs about studying. *Journal of Cognitive and Behavioral Psychotherapies*, *13*(1), 57-74.

Chang, H. K. (2014). Perfectionism, anxiety, and academic procrastination: the role of intrinsic and extrinsic motivation in college students.

Donahue, M.J. (1985); Intrinsic and Extrinsic religiousness: Peview and meta-analysis. Journal of psychology and social psychology, 48.

Dovidio, J. F., & Esses, V. M. (2001). Immigrants and immigration: Advancing the psychological perspective. *Journal of Social Issues*, *57*(3), 378-387.

Erdinç, D. U. R. U. (2009). Prevalence of academic procrastination behavior among pre-service teachers, and its relationship with demographics and individual preferences. *Journal of Theory and Practice in Education*, *5*(1), 18-32.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.erj.3.33.13]

Howell, A. J., & Watson, D. C. (2007). Procrastination: Associations with achievement goal orientation and learning strategies. *Personality and Individual Differences*, *43*(1), 167-178.

Johnson, T. L., Oates, A. C., Jackson, K. M., Miles, M. M., & Strong, L. E. (2003). Religious orientation and academic performance among college students. *Psi Chi Journal of Undergraduate Research*, *8*(3), 116-120.

Kim, K. R., & Seo, E. H. (2015). The relationship between procrastination and academic performance: A meta-analysis. *Personality and Individual Differences*, *82*, 26-33.

Klingsieck, K. B. (2013). Procrastination. *European Psychologist*.

Kristensen, K. B., Pedersen, D. M., & Williams, R. N. (2001). Profiling religious maturity: The relationship of religious attitude components to religious orientations. *Journal for the Scientific Study of Religion*, *40*(1), 75-86.

Kubey, R. W., Lavin, M. J., & Barrows, J. R. (2001). Internet use and collegiate academic performance decrements: Early findings. *Journal of communication*, *51*(2), 366-382.

Kuss, D. J., Griffiths, M. D., & Binder, J. F. (2013). Internet addiction in students: Prevalence and risk factors. *Computers in Human Behavior*, *29*(3), 959-966.

Lewis, C. A., Maltby, J., & Day, L. (2005). Religious orientation, religious coping and happiness among UK adults. *Personality and Individual differences*, *38*(5), 1193-1202.

Mullen, A. (2014). *The Role of Psychological Flexibility in Procrastination*. The university of Louisiana at Lafayette.

Nalwa, K., & Anand, A. P. (2003). Internet addiction in students: a cause for concern. *CyberPsychology & Behavior*, *6*(6), 653-656.

Odaci, H. (2011). Academic self-efficacy and academic procrastination as predictors of problematic internet use in university students. *Computers & Education*, *57*(1), 1109-1113.

Pargament, K. I. (2001). *The psychology of religion and coping: Theory, research, practice*. Guilford Press.

Ross, C. F., & Francis, L. J. (2010). The relationship of intrinsic, extrinsic, and quest religious orientations to Jungian psychological type among churchgoers in England and Wales. *Mental Health, Religion & Culture*, *13*(7-8), 805-819.

Stavropoulos, V., Alexandraki, K., & Motti-Stefanidi, F. (2013). Recognizing internet addiction: Prevalence and relationship to academic achievement in adolescents enrolled in urban and rural Greek high schools. *Journal of adolescence*, *36*(3), 565-576.

Steel, P., & Klingsieck, K. B. (2016). Academic procrastination: Psychological antecedents revisited. *Australian Psychologist*, *51*(1), 36-46.

Tingting, D., Xiulan, Y., & Xue, G. (2015). Different Procrastination Types of College Students: From a Self-regulated Learning Perspective. *Education Research Monthly*, *10*, 014.

Wäschle, K., Allgaier, A., Lachner, A., Fink, S., & Nückles, M. (2014). Procrastination and self-efficacy: Tracing vicious and virtuous circles in self-regulated learning. *Learning and instruction*, *29*, 103-114.

Yerdelen, S., McCaffrey, A., & Klassen, R. M. (2016). A longitudinal examination of procrastination and anxiety.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.erj.3.33.13]

Zhu, Y., Zhu, H., Liu, Q., Chen, E., Li, H., & Zhao, H. (2016, April). Exploring the Procrastination of College Students: A Data-Driven Behavioral Perspective. In *International Conference on Database Systems for Advanced Applications* (pp. 258-273).Springer International Publishing.

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.erj.3.33.13]

The Relationship of Internet Addiction and Religious Orientation with Students' Academic Procrastination according to Gender

Arash Shahbaziyankhonig[1], Zobair Samimi[2], Abolfazl Farid[3]

Abstract

The aim of this study was to investigate the Relationship of Internet Addiction and Religious Orientation with Students' Academic Procrastination according to gender. The study was descriptive and correlational. The study population included all campus students studying in Azarbaijan Shahid Madani University at the academic year 2015-2016 that based on Morgan table, 200 of them were selected by Cluster sampling. For data gathering of the Internet Addiction Questionnaire of Young (IAT) (1988), religious orientation Questionnaire of Allport and procrastination Questionnaire of Solomon & Rothblum were used. Data using Pearson's correlation coefficient and multiple regression analysis were analyzed. The results showed that was a positive significant relationship between all the components of Academic Procrastination and Internet addiction and almost the middle of the variance in scores of academic procrastinations based on Internet addiction and intrinsic religious orientation explained. According to the results can be said that internet addiction and religious orientation are important factors that could contribute Academic Procrastination. To Parents and all educational planners recommended that with proper training, the beneficial use of the Internet and increase internal religious orientation to teaching students.

Keywords: Academic Procrastination; Internet Addiction; Religious Orientation; Gender

[1] .MA, Educational psychology Azarbaijan Shahid Madani University,Tabriz, Corresponding author, email: arashshahbaziyan@yahoo.com
[2] .Ph.D Student, Educational psychology Azarbaijan Shahid Madani University,Tabriz
[3] .Associate Professor, Educational psychology Azarbaijan Shahid Madani University,Tabriz

[Downloaded from isharat.khu.ac.ir on 2026-10-29]

[DOI: 10.18869/acadpub.erj.3.33.13]